№ 120.
11. IV. 25.

EO-2

E. Noorsoo Ka...

...imetus „UUDISMAA" Tartus

№ 80.

WEEBRUAR 1921

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K 15 369-3

Minn. büroo - K. Kenn
Tartus, Kuulri tän. 3

[illegible]

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K 15 369-3

„Eo" I ilmus olles sarnane proovinumbrile, mis välja-anti, et näidata, missugune see kavatsetud E.T.G. VI kl. shurnaal olems, - olla võiks.

Ja „Eo" leidis poolehoidu, ta vastu tunteakse huvi, kuid kaastööd tuua näib õppurile mitte meeldivat. Tahetakse kirjutada, on paljugi kirjutada, aga ei kirjutata.

Ometi, „Eo" tahab sõna täies mõttes klassi shurnaal olla, aga mitte ainult mõninga õppuri kirjatööde kogu (nagu seda nii mitmed õppurite shurnaalid on).

Seepärast, tüdrukud VI-ist klassest, kaastööd!

„Eo" toimkond.

Öösisel tormijooksul.

Tuul vingus... mets kohas ja vabises tuul... kees...
Tuisk õõtsus, kui pagedes varju.
Õhk lõhnas... Ja pimedas kauguse ees,
leek joonistas majade harju...
Kõik rüsinal edasi tormasid nad,
hing halvatud, südames õudne...
Ees välkus... Ja poolpaljast külmand maad
kui nokkiks kalk rahehoog range.

Ta laskis ja langes ja lamama jäi;
Öö kollaseks muutus ta silmis...
Tuul vingudes kuuli ta kehasse tõi,
shrapnellid lõhkesid pilvis.

Ago. VI[a]

Kevade ootus.

Pikkamisi venib aeg kevade ootel. Paistab, kui ei tuleks kevade iialgi. Kuid kevade tuleb: ta tuleb äkki, ehib looduse kenamate ehetega ja kaob siis niisama kiirelt, nagu ta on tulnudki. –

Kuid ootus ei kao: tunnen, tean ja näen, et on kevad, kuid ikkagi pole ta see, mida nii kaua olen oodanud...

Mil tuleb siis kevad, millest niipalju unistan, mida oodates ma iial ei väsi, mida enesele kõige kenamates joontes ettekujutan?... Tean, et ta kunagi ei tule, et teda olemas pole, tean, et ei kunagi jõua mu ootus soovitud sihile, kuid ma ootan ikkagi, teades, et end meelega petan. Kevad, ehk sa küll nii armas, nii kena ja ka mina olen rõõmus, kui sa tulnud oled, aga nii vähe tunnen ma su olemas olemist. Tihti leian, et sa üsna armuta oled. Nii palju õisi ära-

teed sa tulles nende rahulisest une", aga miks ei kaitse sa neid mitte? Miks lased neid nii armutalt hävitada. Kas ei kosta nende kaebed su kõrvu: „Miks äratasid meid, teades, et nii vara närtsima peame?" Ja kui sa neid poleks äratanud, kui sa oma tulekuga veel oleks viivitanud, me oleks sind ülistanud, ootanud sind kui niisugust, kes kõigile head ja rõõmu toob.

Oma tulekuga aga purustad sa palju me kaunist lootustest, kuid näitad meile tõde...

Ea. VI a.

Vaba ja iseseisev Eesti.

Iga rahvas, kes aegsasti nooruse jõudu
Viib isamaa altari peale,
Sel kõrgemaks püüdeks on südinat sõudu
Ja rahvaste kooris saab heale.

Jakob Liiv.

„Eestit on täna de jure tunnistatud. Europa suurriigid tunnistavad iseseisva Eesti riigi olemasolu." Nii kõlas 27 jaanuaril (s. a.) suust suhu: nii rääkisid vanad ja nende kahvatand kortus palgil ilmus puna; nii hõiskasid noored ja nende silmad sä-

tendasid rõõmust. Rõõmsalt, täis elujõudu ja julgust, liikusid inimesed kindlamalt kui kunagi enne tulevikule silma vaadates. Nii sõbralikud olid nad, et oleks tahtnud igaühele kätt teretades vastu sirutada: „Nii, sõber, käsikäes kindlustame Eesti olevikku ja rajame tuleviku, tugeva ja elusa." Ysegi uulitsad näisid mulle olema laiemad ja sirgemad, majad kõrgemad ja ilusamad, kuna puud pidid unustama talve ja pungadesse puhkema. Nii ilus näis mulle iseseisva Eesti riigi kevade olevat, et isegi loodus pidi talve unest ärkama ja rõõmustama ühes rahvusliku elukevadega. Missuguse rõõmu ja isenda uhkusega vaatab küll iga eestlane selle sündmuse peale. See väike rahvas on elujõuline. Temas on midagi, mis teda koos hoidis, mis parteiliste tülide peale vaatamata sundis kaitsma ühiselt oma vabadust. Eestlasel on olnud rahvustunne, mida ta ei ole kaotanud raske orjapõlve ajal, ehk küll võõrad on katsunud igas ülespoole tõusvas kodumaa pojas kaotada armastust oma rahva vastu ja isegi põlgtust äratada oma suguvendade vastu. Jah, seda tegid sakslased. Ja pärast, kas ei tahtnud venelased meid venestada? Kuid ometi on

rahvas truuks jäänud iseenesele. Ja nüüd, kui võit näes, ei tohi me mitte seisatama jääda, vaid ikka edasi. Vaba ja iseseisev Eesti jäägu igavesti püsima!

Ka meie, noored, ka meie tahame oma jõudu isamaa altarile tuua. Tahame püüda, et me kallis kodumaa igavesti õitseks, kasvaks ja elaks. Kõik tahame töötada isamaa kasuks ja teda armastada. Tähtsal, ütlemata tähtsal ajal elame meie.

— a. VI c

Päev.

Drusilla Siimesson. VI a

Olen elanud palju päevi. Oo, kui palju! Miks valin just selle päeva? See päev pole ju niisugune, mis seisaks üksikuna keset teisi, millist ei ole olnud, ega tule, mis on üks ja võib olla viimne. See päev oli harilik päev.

Hommik. Päike on vast vaevalt tõusnud, kui kuuldub läbi une midagi, midagi, mis laseb aimata toonist, et aeg on tõusta. Ei mäleta, kas ülesajaja oli ema või isa või mõlemad korraga, aga oli iga-

tahes nu, nagu öeldakse, et kära oli rohkem kui villu. Kuidas muidu saada, meie pidada ikka üles tõusma. Olla juba söök laual, lehmad lüpstud, vikatid pinnitud. Nad oleks võinud oma kogu eluaja tööd ülesl ugeda, meid nad sel korral endid aitama ei oleks saanud meelitada. Alguses oli ainult ümin kõige vastuseks, kas oleks või öeldud, et täna heinamaale ei mindagi, et võib rahuga edasi magada. Mõne minuti pärast tulid vastuseks unised laused, küsimused: kas mitte pühapäev ei olla? mikspärast heinamaale minna? kas mitte ei saa pool tundigi enam magada? Teadsime, et see kõik on võimata. Kuid küsimus kohustas vastama, vastuse aegu võis veidi edasi magada, hääl korral undgi näha. Kannatust pidi vanemil olema, kuid ega see asi nii hull ei olnudgi: 5-10 minuti pärast olime jalul. Hommiku õhk muretses selle eest, et vähe aja pärast lugagi virgad olime. Isal tuli tihti keelda, sest muidu oleks tüdrukud vikatid õlal võidu jooksnud, ehk midagi muud sellesarnast ettevõtnud, mis aga vanal inimesel kole kardetavana näis.

Kõik oli jumalik sel hommikul: loodus, õhk ja inimesed heinamaal, kes olid niitnud öö läbi. Nende öö algas

siis, kui algas kuum päev. Jumalik oli mu meeleolu ja mu sõnuta ülistuslaul kõigele, mis mu ümber, kõigele jumalikule, sest kõik oli jumalik sel hommikul. Ja siis algas niit. On vahest valus niita, on rohust kahju. On vahest mõnus surmata-niita. Seekord oli mõnus. Ja keset niitu mõtted, hüpplevad mõtted: üks siit, teine säält, üks teisest hullem, üks teisest armsam.

Pääle keskhommiku kaarutasime eilast niitu, otsides uuse metoode, kuidas rutemine kaarutada. Oli nii mõnus ja hää jooksdes kaarutada. Lõunaks läksime koju. Milline meeleolu! Lõbus, vallatu meeleolu, tänan sind, et valdasid meid neil päevil, neil sinu sunnil naerurikkail päevil. Nõrkesime naerdes, meie, kes hooplesime oma jõuga. Oli nii hää naerda, sammudes üle heinamaade koju.

Selle asemel, et pääle lõuna paar tundi puhata, ronisime vahetpidamata sarast lakka, lakast aeda karumarja põõsaste alla, säält tuppa. Otsisime jahedust, oli nii häbematu palav. Kogu talu rahvas puhkas, mõni lakas, mõni saras, mõni muial. Meid ei tahetud kuhugi lasta, sest tõime kaasa endiga sosina, kilkid ja naeru.

Meid aeti igalt poolt ära, läksime isegi igalt poolt minema, ei olnud püsivust meis. Ainult aed oli jäänud meie päralt, sääl ei olnud teisi. Hõissa siis, vedasime aeda kogu tosina ümber mitmesugust ajaviidet: juturaamatuid, käsitöid, paberit, pliiatsid, köie, patju, tekke j.n.e. Ei tarvitanud midagi. Tuli korraga tarvidus teada, kas saame ronida iga aias oleva õunapuu otsa. Tuli ronida läbi kogu aia õunapuud. Resultaat jäi teadmata. Poole peal silmasime, et kurgid kastmatult olid vähe närbunud. Kuttu panged ja vesi. Endil oli nii hää, oleks võimatu olnud näha, et mõnel on halb. Varsti said kastetud kurgid. Olime valmis kandma kaevu tühjaks, kastma kogu aia kaalikad, kapstad, kartulid ja muud. Sarnane oli meeleolu! Kuid, kui pikk on siis õieti paar tundi!

Tähelepanematult oli tõusnud vahepeal tuul. Arvati, homme võida vihma tulla, tarvis olla veel heinamaale minna kuhja tegema.

Tegime kuhja. Milline tuul! Olen võimetu seks, et suruda teda sõnadesse. Katsun! Oli vägev ja võimukas, tugev ja kõva; oli armuta ja halastamata: kiskus käest mul nii mõnegi peotäie heinu, viis kaugele, kaugele, ei tea kuhu. Ometi naersin järele heintele, tuul

oli armas, võisin temа üle ainult naerda, ilmaski pahaneda. Vähe on veel tuulest: ta oli vallatu ja kelm, häbematu ja meelitav; oli vinguv ja huluv, viisirikas ja laulev, oli veel paljugi muud. Võimatu on iseloomustada seda tuult, oli nii mitmest, mitmest kokku pantud. Mõnutsesin karjudes vastu ja päri tuult: mõlemid pidi oli kena. Kuidas ta võitles, et mitte lasta mu häält kaugele. Olime mõlemad, mina ja tuul, võimsad endi teades, võimetud üksteise vastu. Aga kuidas kandis ta mu häält kui huikusin päri tuult! Oo, see tuul, tunnen peaaegu praegu teda.

Tulime köie kaudu õega maha, isa läks üles, et lõpetada, lüüa kuhi kokku. Kuhi sai väike, oli vaevalt kümme vaiklast saadu, aga vaatamata tuulest oli saanud kena ja vormikas. Ega ma seda muidu ei ütleks, aga lugesin teda oma esimeseks kuhjaks (õde sõtkus); mis sest, et isa alaliselt alt õpetas ja pärast kokku lõi.

Õhtu eel niitsime veidi. Lauldes läksime õhtule.

Sarnanõ hommikusele äratusele oli õhtune uinumine. Maja võis vast pool tundi vagune olla, välja võle meie sosin, kui korraga kõvasti laulma pistsime. Ah meie, meie, kes me iialgi ei kaalunud, meie, kes

me enne tegime ja pärast mõtelsime. Enne, kui isegi aimasime mis tegime, ärkasid teised, kuid minuti pärast, kui vaguiseks jäime, magasid endiselt.

Mõtted valdusid unistus valda. Uinusin ehk mu, kui isegi aru ei saanud, kas und näen või unistan, kui unistus ehk sirutas käe unenäole, et sulada ühte, üheks suureks mitte maiseks unistusunenäoks.

„Tütarlastele".

„Tytarlapsed! Miks olete teie senni ajakirjast eemal hoidnud? kirjutage omist lemmik ainist. Looge oma osakond, tytarlaste osakond." — nii lausus keegi Uudismaas № 2, III aastak., ja Uudismaa toimetus oli sellega täiesti nõus. Ilmus Uudismaa № 3. Olin suures ärevuses teda läbi lehitsedes, otsisin „tütarlaste osakonda". Ei leidnud, teda ei olnud. Oh neid tütarlapsi küll, või nemad ei tee lahke nõuande järele.

Noh, miks te siis kõhelete? Olete seni kaheldes kõrvalt vaadanud, kartes kaastööga Uudismaa toimetusse ilmuda, arvates, et ei suuda targa poisslastega sammu pidada, — siis võite nüüd julgesti kaastöid viia ehk saata. Tarvis ainult juure lisada, et kaas-

töö „tütarlaste osakonda" tuleb asetada, seega olen „osakond" asutet. Ja te võite omist lemmikaineist kirjutada, te ei tarvitse mõne aruande või moodsa novelli juures higistada. Asi on üsna labane. Kirjutage muu seas kas või riidemoodest, käsitööst ja lisage mustrid ka juure (tütarlaste „osakond" oleks siis pealegi veel ilustet). Kirjutage ometi, aga ärge liig palju kirjutage, ei mahu viimati „osakonda" ära sest ega teie osakond kuigi suur tohi olla. Ruumi on Uudismaas alati vähe, ja pealegi on poistel palju tähtsat ilmutada. Tarvis on ju ülemaa liig noorsoole teada anda, mitu meetrit või centimeetrit iga Pännu ja Jannu Tartu noorte spordivõistlustel on hüpanud, j. n. e. Niisugused teated võtavad aga palju ruumi, ja kui neid pealinnast ja mujalt ka hakkab tulema, siis võib lugu õige täbaraks minna.

Ometi nüüd, kus teile lahkelt soovitati oma osakonda asutada, tehke seda; aga kirjutage vähe, targu ja mõistlikult, nagu see tütarlastele kohane on.

Leida Vadi. VI^a

Näitlejaks!

"Minu armsam unistus on kord näitlejaks saada. Näitlejaks täis jõudu ja loomist...

Ja, näitlejaks!... Kas pole kena, pole meelitav? Unustada ennast ja oma elu, elada võõra eluga, olgugi ainult silmapilguks. Unustada oma-mina - ja olla hoopis teine, võõras, kuid siiski nagu midagi lähist endisele-minale-, elada teist elu, teiste tundmustega. Igapäisest elust minna teise, mis täis elu, liikumise tuhinat. Kas pole kena?

Ka meie ajal leidub veel küllalt inimesi mõnesuguste eelarvamistega näitlejate kohta. Näitekunstis ei näe veel mitte kõik kunsti, vaid paljud lihtsalt tembutust. On see tembutus, kui näitleja sadandeid inimesi kaasa kisub, neid enese järel sunnib käima, sadandeid valdab; oma tahtmise järel neid naerma ehk värisema paneb, - on see tembutus? Kas ei ole selle näitleja hinges jumalik säde? Kas pole ta kunstnik?

Inimese hinge võib ainult kunstnik kujutada, ja ainult kunstnik võib teda vallata.

Tahaksin olla näitleja, andeline, võimus...

Kas saan? -

S. VI a

Kui „Eesti gümnasistkad" kunsti teevad.

On käes see VI kl. vaimusünnitus.

Juba kaanel üllatab ahastav „Jeenueeva" murtud tiibadega, kui lastud vares. Vist ootab ta tulema seda suurt ja hääd ja kõrget ja ilusat. Et „Jeenueeva" kujutet kostüümita, siis täidavad selle aset toredalt tema murtud tiivad (ükski asi ei ole ilmas tarbeta). No, ütelge veel, et noorus demoraliseerub!

Journal'i nimi on „Eo" (Mikspärast mitte „Kartulisupp" või „Parsud kapsad" mis oleks olnud vastavam sisule?) Kas Visnapuu Eo ja tema Alaaakes on astunud ka gümnasistkaks ja laulab õõpikuna? Alaaa tahab vist käia Visnapuu jälgedes ka keele poolest: „inimeste sean, sellen ean." See juhtu vist ainult „sellen ean."

Agi Reika võitleb elu ja surma pääle saatanatega. Tõesti halatsemisvääriline seisukord.

Ah, kole, hirmus... Pigemini oleks võinud võtta vanast lauluraamatust laul: „Maailm on täis kõi kuradid, kes tahavad meid neelda" j.n.e.

Siis novell „Sajajalgne uss" lõhnab mõne „Gartenlaube" järele. Tõenäolisem oleks, et plika, kui ta armastust avaldati, mitte ära ei jooksnud, vaid si-

mi maha lüües, päästades ütles: „Sprech'n Sie mit meiner Mama."

Luuletus „Talvele" on täielik proosa.

Jõesti, kõrged ideaalid on ümberkukkumas, sest Teie kivist südant ei liiguta isegi „sajajalgne uss".

Aga kõigest hoolimata on journaal täis südant lõhestavat hädakisa: kellel on saatanad kallal, kel ussid südames, keda ei lasta magada.

Katsutakse isegi kooliõpetajaid kritiseeri, millest tuleb aga sahariinilik kiituselaul.*)

Puudub originaalsus, igasugune omapärasus.

Ärge vesistage, olgugi, et olete „sellen ean."

Luise Kull. VI c.

---

*) Imelik, et arvustaja „sahariinliku kiituselaulu mõttest aru ei ole saanud.

Toimk. järelm.

Kirjavastused: Ajola „Laul kevadele" jääb välja.
H. J. „Balti merel" ei ilmu.
Lull'i „Suine öö" ilmub järgmises numbris.
Võhik'u „Kontserdil" ja Ypse „Koidupuna" samuti.

Väljaandja: E. N. K. S. Tütarl. Gümnaasiumi VI a, b, c klass
Toimekond: N. Randsepp, L. Vadi, – VI a; M. Ranamo,
H. Lupsmann, – VI b; L. Nugin, E. Oidermann, – VI c